Internet: Podržati djecu i omladinu

Savjeti za roditelje, čija djeca imaju izmedju 11 i 16 godina

Bosnisch-Kroatisch-Serbisch

Die Stellen für Suchtprävention im Kanton Zürich

Djeca danas odrastaju uz mnogobrojne elektronske medije. Pored televizora, mobitela i elektronskih igrica, kompjuter sa internetom predstavlja takodje, sastavni dio svakodnevnice. Ovisno o tome, u koju svrhu i kako se koriste, ovi mediji mogu biti šansa, ali i opasnost, za djecu i omladinu.

Šanse/prednosti interneta

- Putem interneta se dolazi do novih informacija i saznanja, a i dobra je priprema za buduće zanimanje.
- Internet otvara nove mogućnosti komunikacije i razmjene s drugima.
- On nudi uzbudljive priče i uvid u neke druge svjetove.
- Internet tjera dosadu i opušta.

Opasnosti/nedostaci interneta

- Na internetu postoje problematični sadržaji, kao npr. scene nasilja ili pornografija, koji mogu opteretiti i zastrašiti djecu i omladinu.
- Prečesto korištenje interneta, može imati negativan uticaj na uspjeh u školi.
- Što se jednom objavi na internetu, rijetko kad se može poništiti, kao npr. privatne fotografije, adrese i telefonski brojevi.
- Postoji opasnost prenošenja kompjuter virusa, koji mogu oštetiti kompjuter.
- Sa internetom vrijeme brzo prolazi, tako da se čovjek lako može zaboraviti i ostati predugo. Često korištenje interneta vodi ka smanjenju društvenih kontakata u stvarnom svijetu. Naročito igrice i chat-anje mogu učiniti ovisnim.
- Socijalna mreža, napravljena internetom, može se zloupotrijebiti, kako bi se djecu zlostavljalo i osramotilo (Cybermobbing).
- Nepoznate osobe mogu iskoristiti radoznalost djece i omladine i zloupotrijebiti anonimnost interneta, kako bi od djece izvukle njihove lične podatke ili ih opterećavati. Veoma opasno može biti ako nepoznata osoba, putem interneta, u stvarnosti organizuje sastanak sa Vašim djetetom.

Važno je, pratiti djecu

Upravo zato što internet nosi sa sobom opasnosti, morate ga upoznati, pokazati interes, redovno djetetu postavljati pitanja, pratiti svoje dijete i postaviti jasna pravila u vezi s njegovim korištenjem. Od Vas se ne očekuje da razumijete sve tehničke detalje, kako biste podržali Vaše dijete. Radi se o tome da djetetu kažete svoje mišljenje, o onome šta je dobro, kao i o onome šta Vam se ne svidja. Objasnite mu svoje razloge, npr. zašto odbijate igrice sa nasiljem, ili zašto ne želite da Vaša kćerka svoje fotografije s godišnjeg odmora, u kupaćem kostimu, stavi na internet.

Šta rade djeca i omladina na internetu

Djevojčice koriste internet, najčešće, da bi chat-ale (dopisivale se), tj. da bi komunicirale s drugima. Dječaci ga najčešće koriste, da bi igrali online- i kompjuterske igrice.

Najvažniji pojmovi u vezi sa internetom

İnternet	Medjusobno povezane mreže i kompjuteri. Omogućuju komunikaciju i razmjenu podataka.
Online	Aktivno povezan sa internetom
Razgovarati (čavrljati) Razgovor Prostor za razgovor Diskusioni forum koji se odnosi na neku grupu sa specifičnim interesima Socijalna mreža	doslovno: čavrljati, pričati. U tzv. prostoru za razgovor (Chatrooms) ili na nakoj drugoj internet stranici (npr. facebook-u) može se dopisivati sa drugim korisnicima interneta, te razmijenjivati fotografije i sl. Takodje, postoji i mogućnost da se sakrije svoj pravi identitet (anonimnost).
Cybermobbing (psihičko zlostavljanje putem interneta)	Anonimno zlostavljanje i vrijedjanje putem elektronskih medija, kao npr. širenje laži i nečijih intimnih fotografija na facebook-u. Najčešći počinitelji su osobe iz kruga poznanika.
Igranje igrica (gamen)	Igranje na komjuteru, tj. na internetu, sa konzolom za igranje
Surfen	Prelaziti sa jedne internet stranice na drugu. Pri tome se često koriste linkovi.
Link (veza)	Upućuje na druge internet stranice ili dokumente, koji se, nakon što ih se aktivira (naklika), otvaraju
Kopirati (download)	Podatke iz interneta prekopirati (prebaciti) na vlastiti komjuter.

Šta roditelji mogu učiniti

- Informišite se. Upoznajte elektronske medije i preispitajte Vaš način korištenja medija.
- Otkrijte internet, zajedno sa svojim djetetom. Razgovarajte s njim o tome, šta ono na internetu radi. Dopustite da Vam dijete objasni, kakve igrice igra na komjuteru.
- Uputite svoje dijete na moguće opasnosti na internetu, (npr. na neprijatna poznanstva kod chat-anja, prenošenje kompjuter-virusa i sl.)
- Dogovorite sa djetetom pravila za korištenje interneta. Npr. kako često i koliko dugo dijete smije koristiti različite elektronske medije. Pobrinite se da se dijete pridržava pravila.
- Motivišite svoje dijete, da, pored medija, dovoljno vremena odvoji za druge aktivnosti i za druženje sa prijateljima.
- Obratite pažnju prilikom izbora igrica i filmova. Oni moraju odgovarati starosnoj dobi djeteta.
- Ako se osjećate nesigurnima, od velike pomoći može biti, razmjena mišljenja s drugim roditeljima. Takodje, podršku i savjet, dobiti ćete i u savjetovalištima .
- Ukažite svom djetetu na kažnjiva djela u internetu. U to se ubrajaju, posebno Cybermobbing i presnimavanje ekstremnih sadržaja.

Ček liste: rizici ovisnosti o internetu

Znakovi, na koje bi roditelji trebali obratiti pažnju:

- Kompjuter, konzola za igranje, upotrebljava se četiri sata dnevno ili duže.
- Vaše dijete se rijetko ili čak nikako ne sastaje sa prijateljima.
- Vaše dijete ne pokazuje više interes za druge aktivnosti ili hobi.
- Uspjesi u školi ili na praksi su sve lošiji.
- Vaše dijete zapostavlja svoje tijelo i nema apetit. Često je, i u toku dana, umorno.
- Vaše dijete reaguje agresivno i utučeno, ako mu ne dozvolite, da „ide na kompjuter".

Pravila za zaštitu od zloupotrebe

- Ne objavljivati na internetu svoje vlastite podatke (imena, adrese, telefonske brojeve i sl.).
- Ne dogovarati privatne sastanke sa poznanicima sa interneta.
- Ne otvarati dokumente i elektronsku poštu (e-mails) od nepoznatih osoba.
- Svoje privatne fotografije ne slati nepoznatim osobama na internetu.
- Na internet-platformama, kao npr. na facebook-u, samo poznanicima, tj. prijateljima omogućiti pristup vlastitim fotografijama i ostalim sadržajima.
- Potražiti savjet, ukoliko se osjećate nesigurno.

Pravila za tehničku sigurnost

- Ne otvarati svaki link i nikad prebrzo pritisnuti na „ok".
- Ne kopirati („skidati") sa interneta nepoznate programe.
- Potražite savjet, ukoliko se osjećate nesigurno.

Prevod: Adelita Bešić

Informacije i savjetovanje

Brošure

„Surfen, gamen, chatten… Razgovarati sa djecom i omladinom o korištenju interneta". Opširne brošure za roditelje na njemačkom jeziku. Izdavač: Sucht Info Schweiz. Besplatno na internet adresi:
www.sucht-info.ch/fileadmin/user_upload/DocUpload/Surfen_gamen_chatten_jugendlichen_sprechen.pdf

Savjetovališta

Ukoliko imate poteškoća kod donošenja i sprovodjenja pravila o korištenju interneta: obratite se savjetovalištu za mlade ili savjetovalištu za dijete i porodicu, u Vašoj regiji. Internet adrese:
www.lotse.zh.ch/service/detail/500012

Ili pozovite na telefon za roditelje u nuždi:
044 261 88 66.

Ukoliko se pribojavate da Vaše dijete prečesto koristi internet i da se, kod njega, lagano razvija ovisnost: obratite se nekoj od službi za prevenciju od ovisnosti, u Vašoj regiji. Internet adrese:
www.suchtpraevention-zh.ch/ueber-uns/regionale-stellen ili na telefon: 044 634 49 99.

Linkovi na internetu

www.internet-abc.de/eltern
Pomoć pri korištenju interneta

www.usk.de Informacije o klasifikaciji kompjuterskih igara prema starosnoj dobi (njem.)

www.fit4chat.ch Informacije o chat-u

www.schau-hin.info
Informacije o odgoju za medije (njem./turski)

www.security4kids.ch Informacije o zaštiti od zlostavljanja i virusa (njem./francuski/ italijanski)

www.safersurfing.ch
Informacije o zaštiti od zlostavljanja (njemački)

Narudžbe

Dodatne primjerke ovog info-lista možete naruči pod:
www.suchtpraevention-zh.ch/Publikationen → Informationsmaterial → Familie ili na tel. 044 634 49 99. Narudžbe za kanton Zürich su besplatne.